

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ «АНТИКОРУПЦІЙНА ПОВЕДІНКА ПРАЦІВНИКІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ»

*Ларіонова І. Т., старший викладач кафедри
тактичної та спеціальної фізичної підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Колесніченко О. С., доктор психологічних наук,
старший науковий співробітник, начальник науково-дослідної
лабораторії науково-дослідного центру службово-бойової
діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України*

Соціально-психологічний тренінг «Антикорупційна поведінка працівників сектору безпеки та оборони України» втілює у собі риси двох форм практичної психології – психокорекції та навчання. Під час тренінгу працівникам моделюють ситуації морального вибору в умовах невизначеності. Вони ознайомлюються з негативними сторонами корупції, навчаються відстоювати свою думку всупереч тиску групи або за зловживання довірою. В останньому випадку виконання прохання може призвести до вкрай негативних наслідків, тому відмова виключила б можливість виникнення непотрібних проблем.

У процесі проведення тренінгових занять необхідно використовувати різні тренінгові методи: групову дискусію, ігрові методи та методи, спрямовані на розвиток соціальної перцепції. Усі використовувані тренінгові методи мають максимально вдосконалювати антикорупційну поведінку працівників забезпечити мотивацію активної участі у тренінгових заняттях. Необхідність використання тренінгу як форми навчання зумовлена тим, що саме процес навчання дозволяє оптимальним чином сформулювати антикорупційний зразок поведінки у разі можливості отримання хабаря та транслювати цей зразок третім особам.

План проведення тренінгу розрахований на п'ять тижнів по три заняття щотижня (в основному через день), чотири академічні години щодня. Усього на тренінг заплановано 57 годин, що відповідає методичним вимогам до його проведення.

Щоденне заняття включає три етапи.

1. Підготовчий («розігрів»), завданням якого є адаптація працівників до участі у тренінгу, підвищення рівня їхньої лабільності, створення сприятливого психологічного клімату у групі. Вправи розігріву допомагали тренеру в управлінні емоційної атмосфери всередині групи та підготували сприятливий ґрунт для проведення наступного блоку занять основного етапу.

Протягом підготовчого етапу тренінгу необхідно використовувати такі вправи:

– «Апельсини» – дозволяє учасникам тренінгу познайомитись та швидко запам'ятати імена один одного;

– «Я сподіваюся, я побоююся» та «У дитинстві я хотів бути» – спрямовані на створення атмосфери довіри у тренінговій групі;

– «Східний базар», «Рукоприкладання», «Видання анекдотів», «Вигідний обмін», «Це я», «Загальна увага», «Я хочу найбільше», «Привітання на сьогоднішній день» – застосовуються у тренінгу для емоційного та фізичного розігріву учасників;

– «Уважні слухачі» та «Біг слів» для концентрації уваги перед заняттям;

– «Чотири стіни» – допомагає тренеру з'ясувати уявлення та переконання учасників з предметної сфери тренінгу антикорупційної поведінки.

2. Основний (корекційний) етап кожного тренінгового дня передбачає цілеспрямовані впливи на різні сфери психіки працівника шляхом їхньої участі у ділових іграх, різних вправах, що формують на свідомому та несвідомому рівнях негативне ставлення до корупційних проявів у професійній діяльності.

Під час проведення основного етапу тренінгу використовувалися вправи, що формують психологічну стійкість у ситуаціях, що передбачають вплив корупційних факторів та знижують рівень готовності до невиправданого ризику («Моделі рольових ситуацій», «Табу», «Рольова гра», «Відмова», «Чорний і білий ангели», «Тиск групи», «Переконання», «Пограйте в бунтаря», «Навчитесь не пристосовуватися», «Запрограмуйте себе на», «Почніть говорити “ні”», «Мати сміливість сказати “ні”»), «Вся справа вдячності», «Опирайтеся прихованим проханням», «Встановіть межі»).

Для формування негативного образу корупційної поведінки до основного блоку тренінгу були включені вправи: «Асоціації», «Провокаційні тези», «Казка за казкою», групова дискусія «Чи можна жити без встановлених правил?».

Корекція системи цінностей працівників проводиться за допомогою гри «Аукціон цінностей» та вправ «Чи є ви працівником», «Складання портрета сучасного працівника сектору безпеки та оборони України», «Я хочу – я можу», «На що я маю право», «Бідність, багатство та Господь Бог», «Знайдені гроші».

Для підвищення рівня совісності, чесності та відповідальності і зниження егоїстичних нахилів працівників необхідно застосовувати вправи «На чесність» та «Чого потрібно соромитися», такі вправи, як «Що ви дійсно думаєте», «Зворотний бік вашої поведінки», «Без маски», «У пошуках власних переваг», «Які ваші негативні уявлення про себе?», «Які ваші негативні уявлення про інших?», «Які ваші уявлення про життя загалом?» та «Уламки в серці».

3. Рефлексивний етап, під час якого здійснюється самоаналіз та аналіз за допомогою учасників групи тренінгу та тренера психічних новоутворень, сформованих у ході тренінгових занять. Протягом рефлексивного етапу необхідно використовувати вправу «Найбільше мені сподобалося», що встановлює зворотний зв'язок з учасниками тренінгової програми та «Оплески по колу», що знижує напругу після заняття і дозволяє завершити день позитивно.